

Salacas vārds

Nr. 6. (6)
1996. gada novembrī

Laikraksts novadam, nākotnei, jūsu reklāmai un sludinājumiem

Ir viena no skaistākajām rudens dienām

zila debess, saule, krāsaini koki... Pēc dažām dienām šis krāšņums zūd, vēju izpluinais... Bet vai Tu to pamanīji? Daba gatavojas lielajam Klusumam - ziemei, lai pavasari mostos jaunai dzīvei. Bet kas notiek ar mums - cilvēkiem? Vai spējam sevi atrast to spēka avotu, kas palīdz?

Mazpilsētā dzīvot ir tā laime vai nelaieme, ka visi par visiem zina visu. Pa vidu jau gādās kāds "baltais zvirbulis". Bet cik šie "visi" zina par sevi? Kad sapemu pārmetumu, ka es dzīvojot starp savām grāmatām un nekā neredzot, kas notiek apkārt, es apmulstu. Vai tiešām tas ir tik svarīgi, kurai virs atkal mājās piedzeries, vai kurš ar kuru gul?... Kāds sarunā par alkohola pārmērīgu lietošanu saka, ka tā ir vispārēja problēma. Tas varbūt tā arī ir. Bet ko varu darīt tieši es? Es alkoholu nelietoju. Es daudz lasu, meklēju Gaismu... Mēģinu palīdzēt ieraudzīt to arī citiem caur radiopārraidēm, ieteiktām grāmatām... Otram var dot tikai to, kas pašam pieder. Sakārtojot paši sevi, savas domas, mēs varēsim palīdzēt citiem. Ne jau ar mūžīgām kritikām par citu nepadarīto... Es izlasu mūsu laikrakstu "Salacas Vārds" - no viena gala līdz otram, jo mani interesē, kas tajā rakstīts. Daudzās kļūdas pat nepamanu. Ari apsolītā balva nerada mani vēlēšanos meklēt citu pielūgtās kļūdas. Vispirms jāizlabo savas! Nekļūdas tikai tas, kas nekā nedara!

Paladies, ja izlasījāt!

Maija

Redaktoraes pārdomas

pēc "Salacas Vārda" 5. numura iznāksanas.

* Kāds bija jautājums? Jautājumu es nedzirdēju - bet varu uz to atbildēt tik un tā.

* Saglabāsim savu latvisko seju... Jā, un katrā ziņā saglabāsim savus latviskos zobus - lai varam viens otram latviski iekost.

Kaut arī šie vārdi precīzi raksturo esošo situāciju, varbūt nav ko klausīties uz visādiem "trimdas gudriniekiem" (kā zināms, iepriekš citētās rindīņas pieder dzejniekam Gunaram Salīgam)?

Visjaukāk, mierīgāk un visādi citādi labāk būs, ja nemsim vērā latviešu klasiku teikto - šoreiz Viļa Plūdoņa:

Nelidot augstāk par Vistū kūts laktu!
Vismīļāki runāt par dējamo kaktu!
Savu perēkli vienmēr turēt siltu!
Ko nevar ar varu, to pajemt ar viltu!

Nelda

11. novembris - Lāčplēša diena!

Bargais likten, kamdēļ nēmi
Vīrus, kuru slava mirdz,
Kas par savu Tēvu zemi
Gāja uzvarēt vai mirt!

Jā, šī diena ir atkal pienākusi. Pusi gadsimta to centās izdzēst no mūsu atmiņas. Pusi gadsimta drošās sienās glabājās atmiņas par varoņiem, kuru slava no jauna atspīd grāmatā "Lāčplēša ordeņa kavalieri" ar foto attēliem un viņu varoņdarbu aprakstiem. Lai man piedot to varoņu tuvinieki, kuru vārdus (mūsu apkārtņē esošos) neesmu pieminējis. Grāmatu palienēju tikai uz īsu laiku un tāpēc minēšu tikai tos, kuri no bērnu dienām man atmiņā saglabājušies vai arī vēlākā dzīvē priekšā nākuši. Kā vistuvākos nosauksu savus tiesos kaimiņus Kārlis Rusmani un Krišu Spīgeri.

Kārlis Rusmanis dzimis 1900. gadā, lauksaimnieka ģimenē. Iesaukts Latvijas armijā 1919. gadā. Ne ar ko sevišķi neizcēlies karavīrs bija īsts dzimtas zemes patriots. 1919. gada kaujās pie Cēsīm (ar landesveru), būdams ar savu rotu ielenkumā, pirmais cēlās durkļu triecienā. Aizrāva sev līdzī pārejos, un izkļiedītie vācieši bēga kur kurais. Varonis saņēma ne tikai ordeni, bet arī zemi man tieši kaimiņos, ko nosauca - "Oliņas". Saka no nekā. Uzbūvēja mazu pagaidu mājiņu ar vienu is-

tabu, pirti un mazu virtuvīti. Tad sākās lieli darbi: kūts, labības šķūnis un visbeidzot skaistā dzīvojamā mājā. Skārda jumts, apšūta ar sarkanīem ķieģeļiem, vēl tagad skaitās mūsu apkārtņē kā viena no skaistākām. Kad viss bija pabeigts un varēja sākt ievākt sava darba augļus, nāca svešas varas un padarīja iegūto par nebižu. Beidzot 1945. g. apcietināšana (kā bijušo aizsargu) un sods "par dzimtenes nodevību". Astoņi gadi cietumā, tad deportācija. Divi vēl nepieaugušie dēli palika bez tēva gādības. Deportācijas uz Molotovas un Novosibirskas apgabaliem. Dzimtenē Kārlis atgriezās 1956. gadā. Ilgie trimdas gadi bija salauzusi šo spēka vīru, un pēkšņa nāve viņu pārsteidza 1959. gada rudenī. Visi kaimiņi, viņa piemiņu godinot, izvadījām uz pēdējo dusu Mazsalacas kapos.

Krišs Spīgeris dzīvoja nepilnu puskilometru no manis. Dzimis 1900. gadā, iesaukts Latvijas armijā 1919. gadā. Tā paša gada novembrī Rīgas tuvumā esošās Dammes muižas apkārtnē ar patšauteni izvirzījās bermontiešu rotas spārnā. Ar trāpīgām zālēm tā pārsteidza ienaidnieku, ka tas panikā bēga, pametot ložmetēju ar visu municiju. Ložmetēju tūlīt izmantoja kaujā. Par varonību Krišs saņēma ordeni un mājas "Kļaviņas" netālu no Mazsalacas

vidusskolas, toreiz vēl nodedušās barona pils.

Un atkal sūrā darbā bija jāsaņem celt jaunā dzīve. Vispirms jādzīvo pirtiņā un jāceļ dzīvojamā māja. Krišum netrūka ne spēka, ne amata prasmes. Atjaunoja barona pussagruvušo kūti, cēla skaistu labības šķūni ar kalti, saimniecības māju. Tas viss prasīja darbu un atkal darbu. No represijām paglābās, jo vienmēr mājās atradās kāda lāsīte, ar ko pacienāt "vietējo varu". Diezgan agri zaudēja sievu, kura viņam dāvināja divus dēlus. Pats nodzīvoja līdz sirmam vecumam. Apglabājām Mazsalacas kapos.

Vēl pieminēšu no Mazsalacas netālajā Ungurmuižā esošos varoņus. Tie ir Jānis Ozols, Jānis Hincenbergs un Eduards Puķītis. Ari viņu veiktie varoņdarbi spilgti izpauž tā laika mīlestību un uzticību savai Dzimtenei.

Tagad neviens vairs negrib kalpot armijā. Esot bezjēdzīgi, jo pret lielvarām mēs pastāvēt nevarot. Aizmirste, ka to laiku varoņi un visi pārejie cīnījās pret divām naidīgām, labi apbruņotām valstīm un izcīnīja Brīvo Latviju - to Latviju, pat kādu pašlaik varam tikai sapņot. Varbūt modīsies ... Varbūt...

Uldis Dzintars

Kultūras norišu kalendārs Salnas mēnesī Mazsalacas kultūras namā

8. nov. - 10. dec. kultūras nama 2. stāvā

Izstādes atklāšana 8. novembrī plkst. 16.00 - Rasmaš Cēses ievadvārdi Latvijas TV tiekas ar skatītāju

8. nov. plkst. 17.00 kultūras nama zālē
8. nov. plkst. 21.00 - 03.00
12. nov. Rīgas ielā 4/6

13. nov. plkst. 18.30 kultūras namā

17. nov. plkst. 21.00 kultūras namā
22. nov. plkst. 18.00 kultūras nama zālē

22. nov. plkst. 23.00 - 03.00
22. nov. plkst. 13.30

23. nov.

29. nov. plkst. 19.00 kultūras nama zālē

Novadnieces, Mazsalacas vidusskolas absolventes Daces Kalniņas personalizstāde

Diskotēka ("Radio Mazsalaca") Adas plastikas kursu izstāde

"Milgrāmatīņa" Valmieras drāmas teātris Jelmars Sēderbergs "Doktors Glass"

"Kantoris - 04" ballē - kafejnīcas vakarā Rūjienas TV sadarbībā ar radio "Mazsalaca" Ziemeļvidzemes "Popiela" 1. kārtā

Diskotēka ("Radio Mazsalaca") Rīgas leļļu teātris. Ž. Grīva "Pasaka par Diegabiksi"

Koru draudzības koncerts j. k. "Salaca", Limbažu viru koris "Dziedonis"

Viktora Lapčienoka jubilejas koncerts Balle

Jautājums

Brāli Andž, vai dzivs vēl esi?
Un - ja dzivs, tad kamdēļ tā?
Tavas mājas nopostītas,
Tavi lauki atmatā ...

Māsa Grieta, ko tu ceri?

Un - ja ceri, kamdēļ tā?
Tavas lepnās, treknās teles
Svešinieku vēderā...

Brāli Andž, uz ko tu ceri?

Un - ja ceri, kamdēļ tā?
Vai tu tiešām dzīvot gribi
Vēlreiz brīvā Latvijā?

Māsa Grieta, ko tu audi?

Un - ja audi, kamdēļ tā?
Visa dzija izrakstīta
Sarkanbaltā karogā...

Brāli Pēter, mēs vēl ceram!

Un ja ceram - būs reiz tā!
Roku rokā iesim kopā -
Gaida Māte Latvija!

Uldis Dzintars

Skolas padomes jaunais sastāvs

Skolēni:	Aivars Māliņš 11. kl. Kaspars Kiris 10. kl. Gundars Zariņš 9. d. kl. Janis Valdmānis 12. kl. Evita Lantrāte 12. kl.
Vecāki:	Viktors Ozols Anna Kalniņa - Kalnmale Dace Jurka Egils Krastiņš Juris Zilpaušs
Skolotāji:	Mihails Siņicins Dita Siliņa Feļa Almane Daiga Urbanoviča Zaiga Ivana
Pašvaldību vadītāji:	Ojārs Beķeris (Mazsalaca) Guntars Zunda (Skaņkalne) Aldis Zass (Ramata) Viktors Kalniņš (Sēji) Rita Amēļina (Vecate)

Mazsalacas pilsētas domē

Diskusija

31. oktobrī Mazsalacas pilsētas domes kaminzālē pie kafijas tases notika interesentu diskusija par jauniešu brīvā laika izmantošanas iespējām. Diemžēl nebija ieradusies visi aicinātie, taču sapulcējušies nonāca pie vertīgiem secinājumiem un daudzsološām idejām.

Diskusiju vadīja domes prietājs Ojārs Beķeris. Tajā piedalījās Kultūras nama režisore Dace Jurka, Andris Lauzins (radio "Mazsalaca"), Mazsalacas vidusskolas ārpusklasses darba organizatore Jana Lauze, Iveta Beķere (kafejnica "Salisburga"), Ēriks Celmīšs (veikals - kafējnicā "Pie Tēna"), pilsētas domes sekretāre Anita Zariņa, policijas iecirkņa pilnvarotais Henriks Skavronskis, pilsētas bibliotēkas vadītāja Maija Reinvalde, jauniešu pārstāvis Gundars Zariņš un Vita Betaka (radio "Mazsalaca").

Diskusiju uzsākot, Ojārs Beķeris noformulēja, kāpēc šādu parrunu iecere radusies. Ikdiena kļūst arvien pelēcāka, jauniešiem ir maz perspektīvu iegūt darbu. Ja pirms neilga laika jaunieši bija nomākti, tad tagad viņi ir kļuvuši agresīvi - arvien pieaug nepilngadīgo noziedzība. Sogad astoņi Mazsalacas un tās apkārtnes jaunieši ir pastradājuši sešus kriminālnoziedzumus. 7 nepilngadīgie saukti pie administratīvās atbildības. Pašlaik Mazsalacā esot 4 klaiņojošas jauniešu grupas, kas savus tumsas darbus sāk naktis pēc plkst. 12, kad ielās nodziest gaisma. Pašvaldība, neskatoties uz līdzekļu trūkumu, nodarbojas ar kultūras un sporta pasākumu rīkošanu, bet tas līdz šim noticis haotiski, tāpēc nepieciešams projekts jauniešu brīvā laika izmantošanas iespējām. Šāds projekts skartu visus pagastus (Skaņkalne, Ramata, Sēji, Vecates) un pašu Mazsalacu. Tā ietvaros tiktu veidota jaunatnes sadarbības organizācija. Katrā pašvaldībā atjaunotu kultūras un sporta komiteju, kas nodarbotos arī ar jaunatnes audzināšanu. Šāda veida sadarbība tiktu veidota ar Olgotas apgabalu Dānijā un Gīterslo apgabalu Vācijā, ar kuriem jau ir iestrādātas. Mazsalacas apkārtnes pašvaldības lūgtu saistīt trīju valstu jauniešu sadarbību ar konkrētiem mērķiem. Tiktu organizēti semināri ar pieaicinātiem lektoriem, psihologiem. Diskusijā izskanēja dažādi viedokļi. Līdzsīnēja situācija pierāda, ka jaunieši grib tikai diskutēties. Kāpēc? Varbūt viņi vienkārši nav redzējuši citādu izklaides veidu, tāpēc viņi jāmaca atpūsties. Kam tas jādara? Tas jādara visiem kopā - kultūras namam, skolai, kafējnicām un ne tikai. Bet laikam vispirms jāskatās nevis ar bērniem, bet gan viņu vecākiem. Jaaatjauno ģimeņu vakari.

Izklāides kultūras gaume jāskatās ne jau tiņu vecumā, bet daudz agrāk. Patikami savu vienaudžu vidū atšķiras bērni, kas jau pirmsskolas vecumā ir apmeklējuši dejojānas, dziedāšanas u.c. pulciņus kultūras namā. Taču ne jau visiem ir tāda iespēja sliktā materiālā apstākļos dēļ. Diskusijā izskanēja ierosinājums pilsētas domei finansēt atsevišķas vietas kultūras nama pulciņos bērniem no daudzdzīvnieku un nelabvēlīgajām ģimenēm, lai arī viņi varētu attīstīt savas spējas un pabūt jaukā vienaudžu pulkā. Varbūt katrā pagasta pašvaldība varētu atrast šādus līdzekļus un iespējas savu mazo sabiedrības locekļu audzināšanai?

Vairākas reizes diskusijā izskanēja sāpe par to, ka Mazsalacā nav nekādu jauniešu organizāciju, nez kur palikušas skaistās karnevalu tradīcijas vidusskolā, arī skolotājiem neinteresē, ko viņu skolēni dara pasākumos, kā agrāk nekad nebija. Tagad skolotājs pēc obligāti nostrādātām stundām grib aizvērt aiz sevis durvis.

Nav neviena, kas mācētu uzsvērt tūris, jaunieši. Un diemžēl izrādās, ka psihologs ir vajadzīgs ne tikai tiņiem, bet arī pedagogiem, vecākiem un visai sabiedrībai.

Diskusijā izkristalizējās ideja veidot jauniešu klubīņu kādās no pilsētas centra telpām, kur katru vakaru jaunieši varētu nākt paklausīties mūziku, paskatīties TV, uzspēlēt novusu, dambreti un galda tenisu, vai vienkārši iedzert tēju, pašķīstīt "LaBAs", "Manas" u.c. jauniešu žurnālus un avīzes un atpūsties, un parunāties. Proams, neizpaliktu arī diskutēties Kultūras namā un skolā, tāpat varbūt radīties iespējas jebkuram izmantot skolas sporta zāli dažādām spēlēm vismaz kādu vakaru nedēļā.

"SV"

MĀCĪTIES NĀKOTNEI

Tā būs pārvērtība.

Nē, nē! Nejauciet! Nevis pārtapība, bet pārvērtība. Vērtība, kas paliks un ieaug cilvēkā uz mūžu. Tapt, iztapt, pārtapt - tas ir nomainīt krāsu kā hamelionam vai masku kā galma ākstum. Pārversīties nozīmē pavisam ko citu.

Un skolai jātiecas uz šo attīstību radušos jauno kvalitāti.

Izaugt, attīstīties, veidojot jaunu harmoniju, un būt par krāsu, skaņu un valodu bērnam, kurš tiko izšķīlies no ģimenes čaulas, ir lielākais, ko drīkstam cerēt un lolot savās iedomās.

Nejausību un pārpratumu nedrīkst būt!

Izaugot veco lauku skoliņu, kuram apņem vissvētākā gudrības, cilvēcis un dabas vienotības aura, iedibinātās tradīcijas, ir viena no atslēgām uz pagājību. Sajust laicības saites un virzību - tā būs atdzimšana.

Ne jau tikai jaunradē slēpjas mums dota iespēja runāt ar cilvēku, jāatmin un jāatceras arī senā mikla un padoms, jācēl gaismā nākamībai. Un tikai tik, cik būs mūsu griba un veiksmes, spēsim paņemt līdzī ceļmaizei no pagātnes gudrības krātuvēm.

Senču tikums un dzīves izpratne liks sajūt tuvību dabai, vienotību ar to, un mēs varēsim tiekties atgriezties Dieva ierādītājā vietā un nebūt sveši tai, kas mūs radījusi un glabājus.

Mācīties dabu, saprast un iemīlēt to, saudzēt un apbrīnot, turēt svētu un vienotu - tas varētu mūs pasargāt no daudzām ikdienas un laicības likstām, bet vispirms meklēsim šo mazo, laikmeta aizaudzēto taču uz Dabas sirdi, ti-

kai nebrīdīsim tur dubļainiem zābakiem, kā varbūt ierasts.

Kāds vēl skolai uzdevums? Apzinoties savu piederību tautai, just latviskās mentalitātes vienreizīgumu, ne mirkli nebūt svešam sava tēva mājās un neaiziet par tālu no saviem mīļajiem ir krietnāka dzīves mācība, kura jāvauro un jāstiprina skolai.

Apjaust sevi senču dzīvesziņas varā, spēst tās vienot ar reālo dzīvi un dot citiem izpratni par tām.

Latvietis, kurš, ēdot maizi, nejut tās smaržu un gauda vaidu dzirnakmeņu skavās, kurš, zaidot pienu, neizgaršo medus saldumu aboliņa ziedā un netver mēslu riebumu rītausmas dzestrumā, nevar sajūt arī saknes savā zemē. Redzēt sauli dzintarā, debess zilgumu rāsas lāsē, manīt brīvību putna lidojumā un pienepūkas deģā ir sajūst laicības ritumu.

Jā, pārāk tālu esam "ieskrējuši" civilizācijas dūksnā, nejutām no cilvēks elpu visapkārt, ne otra cilvēka ciešanu elsu, arī patiess prieks un laimība nenāk vairs.

Bet vai viss atkarīgs tikai no mums? Mūsu laiks ir piesātināts ar mantrausību, iedzīvošanās kāri. Nauda aizvien vairāk aptumšo un ārd cilvēku sirdis un prātus. Ar godīgu darbu un gudru galvu nekur tālu tik vis nevar. Uzvaru sevī negodīgums.

Ari izglītībā kļūstam par vienas dienas domātājiem. Nauda arī tur steidz sēsties pirmajos solos.

Ja nesen mācību procesa sadzīvināšanas uzskatījām par audzināšanu momentu, tad pavisam drīz tas kļūs par sabiedrības intelektuālā pagrimuma tiešu faktoru.

Neviens vairs nelūkos, kuram

Nevaru iepriecināt! Diemžēl vēl joprojām strādājam.

Kad atceros, ar kādām skaitām domām par kopīgu uzņēmuma saglabāšanu un atveseļošanu pirmos vairāk kā gada privātozņēmām "Pajūgu" rūpnicu, tad gribas teikt:

"Donkhotisms augstākajā pakāpē!"

Tā varētu teikt, ja gribētu paši par sevi pasmieties. Bet smieties negribas un raudāt nav manā dabā. Ir jācinās par uzņēmuma pastāvēšanu arī šajos grūtajos un brīžiem pat, šķiet, bezcerīgajos apstākļos.

Kas aptumšo ikdienu visvairāk? Cilvēku negodīgums, savstarpējās intrigas, kas nekālo nekam. Tikai par katru cenu "iezagēt" kolēģim, darba biedram. Nevis pašam laboties, bet aizlikt otram kāju priekšā, paklupināt un pasmieties no malas.

Kas ir visbriesmīgākais?

Vīšanās cilvēkos, kam ticēts, uz ko cerēts. Vairāk kā gadu ļoti augstu vērtējam brigadierī Arni K. Pirms gada, kad no mums aizgāja iepriekšējais uzņēmuma vadītājs, piedāvājam šim vīram ieņemt ražošanas vadītāja amatu. Pārvērtējam. Izrādījās sīks intriģants. Uz citu rēķina sevi nostādīja labākā "gaismā". Nevis uz darbu savus darba biedrus organizēja, bet uz slaidstānos, spītēšanās. Nostāties pret! Pieprasīt sev par katru cenu. Lai tādām, kas pats naglu taras kastē iesīst neprot tā, lai pa sānu nenāk ārā, visu padod, pienes uz palātes citi, daudz prasmīgāki vīri. Uzvedās nu gluži kā bērns, kas pirmo vārdu nav iemācījis "tētis" vai "mamma", bet tikai kļūdz: "Dod, dod, dod!" Nevarejam saprasties. Bija jāšķiras. Žēl, ka, akli paklausot "brigadierim", zaudējām vēl trīs vīrus. Strīdos

dzimst patiesība. Varbūt tie trīs vēl atgriezīsies. Akla ticība tam, kurš skāļē blāuj, nav tā istā vērtība. Mīļie cilvēki! Nepalaužieties taču, lai kāds negodīgs cilvēks izmanto jūsu klusēšanu savā labā!

Kas sāp visvairāk?

Ja gadās sastapt tādu cilvēki kā Uģi K., kam mēģināts palīdzēt, preti nakt, kas aizstāvēts pret citu pārestībām. Bet uzreiz! Sīks mazumiņš iedots avansā, bet negrib vairs lietas godīgi kārtot. Un cilvēka daba un raksturs parādās visa savā neglītumā. Visvairāk pārsteidz fakts, ka šādi izrikojas cilvēks, kam izaukt, uz kājām nostāties palīdzējuši sveši ļaudis, jo savejo nav. Ne vienmēr dzīvē piepildās pasaka par čaklo un labestīgo bārenīti, ko labi ļaudis izaudzinājuši šķēst un citiem par prieku. Izaug arī šādi ļaudis...

Kas satrauc visvairāk?

Mazsalaciešu "sapnis" - kaut tikai tiktu par bezdarbnieku! Tikam jau tā arī ir vislabāk un visvieglāk. Notiek pat tā, ka aicina darbā pat bezdarbnieci Taigu S., bet viņa nemaz nenāk. Jo tad, lūk, zudis vienas sociālās garantijas un atvieglojumi. Vārdu sakot - mūsu laikos darbs ir priekš mūļkiem un veciem zirgiem. Bet vai tad tas ir bezdarbnieki, kas atsakās no darba piedāvājuma? Par to arī kādam vajadzētu padomāt! Vai tikai dažs labs, vai dažā laba tur tajā bezdarbnieku statusā nav pārāk ērti aizsēdējies un silti iesnauadies dažā laba priekšnieka vai priekšnieces azotē?

Kas pārsteidz visvairāk?

Enerģokontroles viru pārspilētā darbība vai varbūt bezdarbība. Citādi taču viņi katru pārdienu nebrauktu pie mums un nebaidītu mūs ar elektrības atslēgšanu. Neesam taču vienīgi klienti.

prāts dots, kuram vēlēšanās gūt zināšanas un izkopt savu dvēseli tā pavairāk.

Runa būs vienīgi par iespēju tikt tai augstskolas solā.

Bet vai šeit varam runāt par tautas kultūras un izglītības limeņa celšanas?

Kas būs tā labākā skola dzīvei un pārvērtībai uz ritu -

Rau, tur kāds raud! Kāpēc? Bet, lai raud! Katram savu bēdu izraudāt un nedaudz savu sirdi iztīrīt. Tikai nedaudz, jo būs smieklī, smieklī, kurus sajūstīti tikai Tu. Un arī, ja kaut kā pietrūks, tad sāpes neatradīs vietu šai brīdī un pasaule.

Tas brīdis būs rit. Rit vai ritdien, bet tas ir vienalga, jo tas būs drīz. Rītdiena nav tālu, bet vēl tuvāk ir ceļš uz ritu. Nāc pa šo ceļu, un tas, kurš raudājis, smējis un sāpējis, iznāks tev pretī, lai paņemtu Tavu rūpi un ikdienu, un Tu spēsi pacelties pāri ikdienas pelēcībai un būsi tālu sapņu istēnībā - mīlestībā, kura ir iespējama.

Un remdinājis savu dvēseli, Tu uzplauksi savā visumā!

Nē, nav nekā cildenāka starp cilvēkiem kā pārcilvēcis katrā no mums, jo tā un tikai viņa vienīgā spēj izraut mūs no "vāveres rata" un darīt laimīgus, atdodot radiānai.

Dari, radi, rodi! Un no Tavas pārcilvēcis izaugs jauna, un varbūt nekad vēl neredzēta cilvēcis, kurai grūti dot kādu citu tik piemērotu skanējumu!

Lai stigas nasatrukst! Lai skan!

Merika

"Stellers" cenšas iespējami savlaicīgi samaksāt elektrības rēķinus. Ari parādu par pirmo privatizācijas periodu nav. Taču "elektro viru" autiņš ik pārdienu ierīnājumu - ja nemaksāsi šodien, vai rit - atslēgs! Tā oktobrī atlikām algu izmaksu un samaksājām rēķinu pat nedēļu agrāk. Šāda egoistiska darjumu kārtošāna, kād samaksa par mūsu produkciju citreiz jāgaida pat mēnesi un ilgāk, nav vieta.

Tā grauj ražošanu. Apkārtē tiek radīta ažiotaža, ka "Stelleram" tieši elektrības deģ pastāvēšana ir apdraudēta, kas nu nemaz nav taisnība. Tā jau var nozagēt to labo zaru, uz kura paši sēž! Si kategoriskā attieksme "nozmiegs" klientus. Nu būs tumsa...! Bet bez klienta arī visvarenā Enerģokontrole būs tikai tukša vieta.

Ko nekādi nespēju saprast?

Nevaru saprast, no kā valstī sastādās vidējā izpelņa, kas oktobrī atkal ir pāri par 100. - Ls mēnesi cilvēkam. Vai tas būtu kāds komercnoslēpums? Kur dzīvo un ko strādā šie laimīgie cilvēki? Cik esmu ar apkārtejiem ļaudīm runājis, tādu algu šai pusē neviens uzņēmums nemaksā. Mūsu uzņēmumā aldziņa visai pieticīga. Iznāk Ls 50, 60 mēnesi. Pamanās jau gan dažī viri to pašu mazumiņu līdz mājām neaiznest. Un tad nu pacelās runas, ka "Stelleri", atbildu kā anekdote: "Nevaru iepriecināt! Diemžēl vēl joprojām strādājam!"

SIA "Stellers" direktore
Valentina Irbe

LAUKSALACĀ

Lauku darbi beigušies. Vēl tikai jāpabeidz aršana. Jāgādā minerālmēsli u.c. materiāli nākamā gada ražai, jāturpina izaudzētā pārdošana gan tuvākiem, gan tālākiem pircējiem. Jāapkopo ieņēmumi un izdevumi un jāizvērtē pasākumu ekonomiskā efektivitāte. No šīs analīzes būs atkarīgs, ko un cik sēsim un stādīsim nākamā pavasarī. Ar ko sadarbosimies. Nezināmo šajos vienādījumos pagaidām daudz - sākot ar Baltijas ekonomisko telpu, graudu, kartupeļu, piena, gaļas cenām un beidzot ar likumiem un noteikumiem. Kopumā ir izaudzēta laba raža, bet tā ir arī ļoti jāpārdo, tādēļ turpmāk vairāk vērisas vērtīsim produkcijas realizācijai. Sniegsim pakalpojumus mazsalačiešiem. Gādāsim labas lopbarības piedevas. Racionāli izmantosim pašu izaudzētā rapša rāusus

un eļļu.

Mūsu govīs nobaudījūšas un par labu atzinušas jaunumu - rituļos satīto polimēru plēvē ietīto skābarību. Tā varētu būt laba perspektīva visiem pagasta lopkopjiem - kopā iegādāties tehnikas komplektu un kopā viņu pienācīgi noslogot. Protams, galavārds būs organizācijai un ekonomikai. Turklāt nebūtu slikti, papildītos rajona sanāksmēs dzirdētais par subsidijām augstāzīgas tehnikas iegādei. Ir vienkārša patiesība - ar esošo tehniku ir jānopelna jaunā.

Tomēr mūsu ekonomiskajos apstākļos vecā tehnika tik ilgi vairs nekalpos, tādēļ jāmeklē citi, radikāli risinājumi.

J. Lulle
1.11.96.

MAZSALACAS PILSĒTAS DOMES SĒDĒ

1996. GADA 30. OKTOBRĪ

Domes priekšsēdētājs Ojārs Beķeris informēja par 29. oktobrī Valmierā notikušo sanāksmi jautājumā par dzelzceļa posma Aloja - Ipiķi likvidēšanu. Saņemts solījums, ka 10 dienu laikā tiks noorganizēti autobusu maršruti Mazsalaca - Rīga un Rīga - Mazsalaca, kuru atiešanas un pienākšanas laikus publicēs presē. Prognozē, ka katru dienu kursēs autobusi šādos laikos:

plkst. 6.00 no Mazsalacas uz Rīgu;

plkst. 17.20 no Mazsalacas uz Rīgu.

(2x dienā arī no Rīgas uz Mazsalacu).

Prognozējamā autobusa biļetes cena vienā virzienā aptuveni Ls 1,80.

Piektdienās kursēs autobuss, kas atvedīs pasažierus no vakara vilciena Rīga - Aloja (ap plkst. 20.20) uz Mazsalacu.

Domes priekšsēdētājs O. Beķeris uzsver, ka autobusu maršrutu ieviešana nav atkāpšanās no jautājuma par dzelzceļa posma Aloja - Ipiķi likvidēšanu risināšanas, jo arī 23.10. notikušajā pagastu pārstāvju sanāksmē Vaidavā tika aicināts, lai katrs pagasts nodrošinātu sev piederošajā teritorijā dzelzceļa gulšņu atjaunošanu, kas nebūt nav viegli, jo nepieciešamais kokmateriālu daudzums ir liels, vajadzīgi resni koki. Iespējams, ka palīdzēt tiks aicināti arī iedzīvotāji - ar kokmateriāliem no saviem mežiem vai naudas ieguldījumiem.

Sanāksmē Vaidavā diemžēl nebija ieradušies pārstāvji no Sēļu un Skaņkalnes pagastiem, tāpēc

viņu viedoklis šajā jautājumā nav zināms, taču Vilpulkas, Ipiķu, Ķoņu un Ramatas pagasti šo jautājumu izskatīs padomju sēdēs un principā atbalsta šādu problēmas risināšanas ceļu.

Vēl domes sēdē 30. oktobrī tika izskatīti citi jautājumi.

Apstiprināja pilsētas domei pakļauto iestāžu darbinieku darba alga koeficientus saskaņā ar jauno likumdošanu.

Sakarā ar to, ka līdz gada beigām nepieciešams izveidot pagastu un bāreņu tiesas, nolēma apstiprināt bāreņtiesu 3 cilvēku sastāvā: Ojārs Beķeris, Ilze Šteinberga, Anita Zariņa.

Nolēma atjaunot tiltu pār Niguļu upi, daļēji uzlabojot arī ceļu uz Niguļiem. Darbu veiks SIA "Štellers".

Nolēma materiāli atbalstīt Baltijas valstu zīmējumu konkursa laureāti Ievu Prauliņu.

Piekrīta mainīt krājkases darba laiku. Jaunais darba laiks būs - darbadienās no pl. 8⁰⁰ līdz 14³⁰, sestdienās no 8⁰⁰ - 12⁰⁰. Datums, no kura sāks strādāt pēc jaunā darba laika, tiks precizēts. Nolēma ar 01.11.96. pārņemt labiekārtošanas uzņēmuma bilanci mājpašumu Rīgas ielā 1.

Tika sniegta informācija par TV raidījuma "Province" viesošanās Mazsalacā un tikšanās ar skatītājiem 08.11.96.

Deva piekrišanu nepilngadīgā Jāņa Skobeļeva izbraukšanai uz Ukrainu pie pusmāsas.

"SV"

PĀRDOMĀM

Neviens pagasts nav iedomājams bez savas slimnīcas, aptiekas, bērnudārza, skolas, bibliotēkas, baznīcas un kapšētas. Tikai šāds var būt teritoriālais, reģionālais risinājums. Tikai uz šādu centru satek visu lielo un mazo apkārtējo ciemīnieku ceļi. Šāds centrs - Mazsalaca - jau izveidojies sense - vēsturiski. Un varbūt mazliet sāpīgi tas būs apkārtējiem lauku pagastiem - zaudēt savu pašu valdību, bet, ja tā padomā, tad tikai godīgi vien jau būs - jāapvienojas. Varbūt pareizāk pat būtu teikt - jāpievienojas, jo kurā ģimenē tad ir iztikts bez slimnīcas, aptiekas, bērnudārza, skolas, bibliotēkas, baznīcas un arī kapšētas. Tādu nav. Tas viss ir tikai Mazsalacā. Kā tad Mazsalacā nav?

Nav sava naudas pumpīša - mežniecības. Un tad nu iznāk tā, ka mazie pagasti bez savām budžeta iestādēm, kas jāuztur pagastiem, ir tie bagātie, bet tieši centram, kas patiesībā zem sava spārna sargā un apkalpo visu apkārtni, arvien jāpievelk josta. Kod kurā pirkstā gribi - visi sāj! Vajadzību daudz - prasa visas budžeta ietādes - vajag jaunu bērnudārzu, jo vecie neatbilst prasībām, abas skolas prasās pēc kapitālā remonta. (Cik ātri aizskrien gaži - un "jaunā" skola nemaz vairs nav jauna!)

Pēc remonta raud slimnīca un ambulance, un - cik var - ķepurojas ar saviem spēkiem tāpat arī Kultūras nams. Brīžiem gan šķiet, ka Mazsalacas Kultūras nams ar saviem ilggadīgajiem kultūras darbiniekiem spēj pastāvēt un darboties arī galīgi bez naudas. Laikā, kad apkārtējos pagastos kultūras dzīve balstās uz atsevišķu cilvēku entuziasmu, Mazsalacas Kultūras nams skan kā skanējis ar darbu, ar pamatīgumu, ar pašdarbību, ar gaismu!

Te mīļi, kā vienmēr, Nelliņa Nurmika un viņas palīgi sagaida apkārtējo pagastu kultūras dzīves entuziastus, dziedātājus, dejotājus. Nevienam nav un nevar būt šaubu - Mazsalacas Kultūras nams vienmēr ir bijis un būs visu apkārtējo pagastu kultūras dzīves centrs.

Un tāpat kā senajā teicienā "visi ceļi ved uz Romu" - visi apkārtējie ceļi ved uz Mazsalacu. Nu ir taču visizdevīgāk atbraukt šeit gan ar satiksmes autobusu, gan ar tiem autobusiņiem, kas ved bērņus uz skolu. Pie viena izstāgāt visas iestādes - gan jau pieminētās, gan nepieminētās - bankas, pastu, pienotavu - pasēdēt siltā kafejnīcā, apciemot savus mīļos kapusētā.

Lielu darbu apkārtnes vienošanā jau veic Mazsalacā pastāvošās reliģiskās draudzes, tajās darbojošās Svētdienas skolas.

Patīk, ka sāk jau veidoties kopīga Mazsalacas un apkārtējo pagastu jauniešu apvienība, ko organizē Mazsalacas pašvaldības pr-tājs Ojārs Beķeris. Skaisti, ka šoreiz kaut kas sākas tieši no jauniešiem. Tas sola turpinājumu un vieš cerības.

Padomāsim par šo ceļu uz kopīgu pastāvēšanu un attīstību! Viena galva gudra, bet piecas kopā - gudrākas.

Tikai apvienojot prātus, sirdis un arī (cik prozaiski!) apvienojot naudas makus var attīstīties Mazsalacas novads. Tikai apvienojot spēkus, var attīstīties un pastāvēt visi Mazsalacā esošie, katrai infrastruktūrai nepieciešamie dzīvības punkti.

Tikai apvienojot spēkus un budžeta naudas, mēs varēsim pastāvēt - visi kopā un katrs par sevi savā sētā.

V. Zālte

POLICIJAS ZIŅAS OKTOBRĪ

♦ Vecates pagasta zemnieku saimniecībā "Skoliņas" 310. kvartālā 2. nogabalā nelikumīgi nozāģēti koki. Nodarīti zaudējumi Ls 828,19 vērtībā.

♦ Saņemts iesniegums no V. G. Skaņkalnes pagasta "Vačos" par ielausanos. Iebrucēji - 3 vīrieši maskās.

♦ 22. 10. nozagts velosipēds pie Mazsalacas vidusskolas vecās ēkas.

♦ 23. 10. akā pie Dauguļu mājām atrasts Idas Koniševskas liķis. Aizturēts mirušās civilvīrs, kas sniedz liecības.

♦ Naktī no 25. uz 26. 10. Vecates pag. iedzīvotājam M. nozagta automašīna "Toyota". Vainīgie - 1981. gadā dzimušie Māris Laķis un Juris Pikurs.

♦ Skaņkalnes pagasta "Kāvos" nelikumīgi izzāģēts mežs. Nozāģēta 81 priede.

AICINĀJUMS INTELIĢENCEI

jeb Neļausim muļķot tautu!

"Salacas Vārds" saņēma šo aicinājumu no Maznodrošināto politiskās apvienības ar lūgumu publicēt. Šajā numurā to arī darām.

Kas notiek Latvijā? Vai vēl joprojām pāreja no sociālisma uz plaukstošu kapitalistisku valsti, uz Eiropas Savienību, kā to sludina oficiāla propaganda? Vai tiešām ekonomikas lejupslīde un citas negācijas, kas pārņēmušas mūsu sabiedrību, ir objektīvas šajā ceļā, jāsavēl tik jostas un atkal jācer uz "gaišo tāli", kā tika sludināts visus 50 okupācijas gadus? Diemžēl tie ir ciniski meli un tukša demagoģija, mēs ejam uz iznīcību, tā ir jau sākusies. Oficiālā statistika liecina, ka mirstība 2x pārsniedz dzimstību.

Latvijā tiek veidots mafiozi parazitiskais tirgus saimniecības modelis, kas raksturīgs trešās pasaules valstīm Āfrikā un Latīņamerikā. Tas nav Rietumeiropas un Ziemeļamerikas industriāli attīstīto kapitalistisko valstu modelis, kam pamatā ir ražošanas attīstība. Latvijās ražošanas tiek iznīcināta melnā biznesa interesēs, kriminālās struktūras sadarbojas ar politisko varu, veidojas šaurs parazitiskais "jaunbāgātņu" slānis, kas piesavinās valsts īpašumu un nodrošina sev neierobežotu labklājību, turpretim tautas vairākums grīkst aizvien dziļāk postā. Valsts politika nepieļauj vidusslāņa veidošanos, kas raksturīgs plaukstošām kapitalistiskām valstīm.

Tas viss ir zināms pasaules ekonomikas vēsturniekiem, par to centās runāt Aivars Straume, bet tika "pieklusināts". Taču jārunā pilnā balsi, un tas ir inteliģences uzdevums. Lai tauta, vēlētajī, zin un saprot, kas notiek, nevis akli tic meliem un solījumiem. Neļausim muļķot tautu! Ir aktīvi jārikojas, nevis jānogaida, lai notikumi rit savu gaitu. Ir grūti tikt presē un runāt patiesību par notiekošo, taču jāatrod iespēja to darīt.

Pēc 50 gadiem, kad tautai nebija

iespējams neko izlemt savā likteni, nav jābrīnās, ka vairums cilvēku neizprot, ka, vairoties no "politikas", nav iespējama demokrātijas tautas vara. Mūsu senči, ar asinīm izcīnījuši neatkarīgo Latvijas valsti, atstāja mums Satversmi, novelot tautai pašai būt lēmējai un noteicējai šai zemē. Taču šodien Latvijā nav tautas varas, ir naudas vara. Un neviens mums nepalīdzēs, neviens mums demokrātiju nepasniegs, ja tauta pati neņems varu savās rokās un ļaus saujiņai neliešu(kas vienmēr visos laikos peld virspusē) rafinēti pīrgāties par Latvijas valsti un iznīcināt savu tautu. Kas mācīs tautai demokrātiju, ja ne inteliģence? Savu bezmaksas izglītību mēs esam ieguvuši, arī pateicoties to veco cilvēku darbam, kuri tagad "izmesti aiz borta" un nespēj sevi aizstāvēt, jo arī viņiem trūkst šīs izpratnes. Mēs, kas "gājuši cauri" padomju augstskolai, visi esam pietiekami labi skoloti demagoģijas mākslā. Mēs spējam saskatīt valdošās propagandas ciniskos, zemiskos melus, bet tos, kas nav "skoloti" demagoģijā, var apmuļķot, viņi tic un cer, balso un vijas.

Lielumlielais inteliģences vairākums, kam nav pieņemams notiekošais, ierāviesies sevi, vilušies, izmisuši un nogaida. Ja tauta izmirs, tad neiejaukšanās jau ir līdzatbildība.

Aicinām tos, kas nogaida, kas nepamato cer, ka viss nokārtosies, jo "ilgi jau tā nevar iet", un tos, kam sirdsapziņa vairs neļauj klusējo no malas noskatīties, atsaucieties! Atstājiet savas koordinātes "Rīta Saules" redakcijā. Tiksimies, iepazīsimies, rīkosim alternatīvu inteliģences saietu, runāsim ar tautu, uzklāsim, rīkosimies!

(Laikraksts "Rīta Saule" Nr. 10. 10. 07.1996., saīsināts. Baiba Pelse.)

LASĪTĀJU JAUTĀJUMI

par bezdarba situāciju Mazsalacā un tās apkārtnē.

1. Cik cilvēku katrā pagastā ir bez darba?
2. Cik katrā pagastā ir bezdarbnieku, kas saņem bezdarbnieka pabalstu?
3. Kāds pants darba grāmatīnā dod iespēju kļūt bezdarbniekam?
4. Kāds pants to nepieļauj?
5. Vai cilvēkam, esot bezdarbniekam, ir jāmeklē darbs, vai arī bezdarbnieka statuss tiek piešķirts automātiski un uz nenoteiktu (ilgu) laiku?
6. Kas un kā organizē bezdarbnieku darbus?
7. Kas visvairāk ir bezdarbnieki - sievietes vai vīrieši, jauni cilvēki, vecāki cilvēki u.tml. ?

Kā izdevās noskaidrot - atbildes uz šiem jautājumiem varot sniegt Ingūna Bankava, taču ar viņu sazināties mums neizdevās, tāpēc ceram uz atbildēm nākošajā avīzes numurā.

Lasītāja jautājums

par Skaņkalnes pagastā dzīvojošajiem skolēniem, kuri par labām un teicamām sekmēm vasarā saņēmuši pabalstu Ls 15,- apmērā.

Atbilde

Pabalstu saņēmuši trīs skolēni: Līga Kļaviņa, Kārlis Rokpelnis, Indra Auzāne.

TEV IR DOTA IESPĒJA IZVĒLĒTIES

Pienācis rudens, tādas tumšas un lietainas dienas. Bet tas nedrīkst būt par iemeslu pesimismam, drūmām domām. Nekādā ziņā gadalaiku maiņa nedrīkstētu radīt mūsos ignumu un (pasarg' dies'!) ļaunumu pret visu un visiem. Visapkārt taču tik daudz skaistuma gan dabā, gan cilvēkos. Nevar būt, ka tu nepamanīji, cik brīnišķīga bija pagājušās nedēļas divas saulainās dienas ar lielo pelēko mākonī un tā krāšņo saulaino maliņu! Un to, kā šogad bira kļavu dzeltenās lapas: vienā pusdienas laikā puse no dzeltenās bagātības gulēja mauriņā. Tas nekas, ka pēc dažām dienām bija liela lapu grābšana - man šis dzelteno lapu paklājs vēl ilgi turēsies atmiņā un apgaismos dažu labu pelēku ikdienu.

Un apkārtējie cilvēki: arī viņos, ja vēlīgi ieskatāmies, varam saskatīt daudz no tā "savstarpējo attiecību krāšņuma", pēc kura tā tiecamies un meklējam. Vai tad nav labi iegriezties pilsētas domē vai bibliotēkā, kur, vienālgā kādā reizē tas notiek, tevi sagaida vienkārša laipnība un sirdssiltums - tu jūties gaidīts. Vai tas ir maz! Un pilsētas veikalos (kur citkārt pircējs jutās, ka traucē pārdevēju) - tāda ieinteresētība un labvēlība. Nekad vairs nav jājūtas apkaunotam, ka uzreiz neesi pratis izvēlēties pirkumu vai vienkārši esi nopircis tikai mazo apaļmaizīti par 6 santīmiem...

Varbūt iebildīsiet - visur jau tā nemaz nav. Bet tagad tev taču ir dota iespēja izvēlēties.

Nu nav jau tā, ka mēs savā dziļākajā būtībā esam tik naidīgi un nelabvēlīgi cits pret citu. Te vainīgi tie daudzie gadu desmiti, kas lika būt mums visiem vienādi pareiziem un, nemitīgi cīnoties, apkarot gan savas, gan citu individuālās iezīmes un paradumus. Ja tu atļāvies domāt un (pasarg' dies'!) vēl izteikt savu atšķirīgo viedokli, kas nesakrīt ar priekšniecības uzskatiem, tad labākajā gadījumā tas saņēma vērtējumu: netaktiska rīcība.

Tas nu pagājis. Tādēļ paraugies savā dvēselē, un tu atradīsi tur milzīgu apputējušus labestības slāņus. Velc tos gaismā, dalies savā bagātībā,

saki labus vārdus ne tikai svētku un "pedējo svētku" reizēs, bet katru dienu ne tikai sev tuvajiem, bet arī pavisam svešam nejausi sastaptam cilvēkam. Nekautrējies, ka tev ir labas jūtas un mīlestība pret sev blakus esošo, staidies to pateikt, dalies savos pārdzīvojumos! Neaizmirsti biežāk pateikt paldies un tūlīt lūdz piedot, ja esi kļūdījies vai vienkārši ar saviem vārdiem vai rīcību esi kādu apvainojis vai sāpinājis.

Bet ko tad, ja patiesi kāda rīcība pelnījusi nosodījumu? Manā skatījumā vispirms vajadzētu saņemt drosmi un pateikt savu viedokli pašam vainīgajam, vislabāk bez lieciniekiem. Ja rezultātu nav, tikai tad varētu ķerties pie publiska nopeluma. Taču obligāti jābūt konkrētiem faktiem par konkrētiem cilvēkiem. Ne tā, kā iepriekšējā "S V" numurā par Mazsalacas vidusskolu: nekur neder un viss! Kaut vai tādēļ vien, ka tur strādā tādi cilvēki kā Vija Seimane, Inese Bērziņa, Baiba Melke, šāds apgalvojums ir vienkārši nekrietns.

Par sevi runājot, neesmu jau tāda nelabojama optimiste bijusi vienmēr un visur. Patiesi optimisma lādiņu ieguvu, sākoties atmodai, un no tā laika ļoti cenšos saskatīt labo un gaišo visapkārt. Un ticiet: man tas izdodas!

Te man daudz līdzējuši mani mazbērni: viņi ir tie, kas vienmēr vispirms ierauga pozitīvo. Un ja tomēr gadās kas negatīvs, tad mēdzu apgalvot: kad tu paaugies, tad tā vairs nebūs, un ļoti, ļoti daudz ir tavā varā novērst sliktu un vairoto labo.

Un tā - nesagandēsim šo laiku, kas mums atvēlēts, savu vienīgo dzīvi ar rūgtumu, ignumu un neticību sirdī, tā sargāsim arī to vāro brīvības un neatkarības liesmiņu, kas tik nedroši plandās šī rudens vējos.

Nobeidzot šīs pārdomas, gribas uzrakstīt sen dzirdētus dzejnieka vārdus: "Apmomā, kādiem dārgumiem tu paej garām, ne acu nepacēlīsi, kādi brīnumi pazib un neatkārtosies nemūžam."

Gaida Dreimane

TAS IR INTERESANTI Mana dzimtā izloksne!

Ja ticam valodniekiem, Latvijā vien ir pieci simti divdesmit piecas izloksnes. Viena no tām (Mazsalacas) ir arī mana, un par to gribas mazliet pastāstīt.

Varbūt liksies, ka teritorijā no Burtnieku ezera uz ziemeļiem, kur kādreiz dzīvojuši somu - ugru ciltij piederīgie līvi, sastopam vienu no vistīrākajām latgaļu valodas izloksnēm - Mazsalacas. Savādi, lai neiteiktu vairāk, ka Mazsalacas izloksnes līdziniece atrodama kaut kur ap Jelgavu. Tāds arī ir fakts.

Saprotams, ka starp latviešu literāro valodu un Mazsalacas izloksni vienādības zīmi tomēr likt nevaram.

Vēl tagad vecie mazsalacieši saglabājuši savu izloksni, pēc kuras tos var sazimēt, kaut arī tie nedzīvotu savā dzimtajā pusē. Īsts mazsalacietis saka "svieksts" - sviests, "brede" - bedre, "strepes" - trepes, "akrims" - akmens. "Tam sviekstam veikla gaitē" (savāda garša). "Mācītājs vēl nav atbraucis, bet saimnieks strepes jau noslaucījis".

Vārdu galotnes pēc "n" un "t" mazsalacietis nekad nelieto "s", bet "c", piemēram, "sunc", "ganc", "pirc" un tā tālāk. Tāpat galotni "jš" izrunā kā "lc", piemēram, "ceļc", "teļc", "zaļc", "skaļc". Tādī pirmās konjugācijas darbības vārdi kā: nākt, teikt, sākt utt. nākotnē dabū izskatu "is", piemēram, nācis, teicis, sācis. "Sodien lījis lietus".

Tāpat liekas, ka Mazsalacas izloksne vidus dialektā ir vienīgā, kurā saglabājies supīns, piemēram, "Puiķa, nāc skrietos! lauztos! runātos!". Tāpat kā visas izloksnes, arī mazsalaciešu izloksnē sastopami apvidus vārdi, kurus valodnieki sauc par dialektismiem. Vēl mūsdienās mazsalacieši palikuši uzticīgi apvidus vārdiem, piemēram, "kunna" - varde, "roida" - gruzi, "porūzis" - pieliekamais, "šāparis" - arī pieliekamais. Neizņemot citur Latvijā saprātis tādu teikumu: "Apskaties, meiti, vai šāpari rījolē nav slēkšis". Cik mīla mazsalaciešiem viņu izloksne, tikpat mīlas tiem dažas vietējās parunas un palamas, kuru saturs un cēlonis meklējams kādā

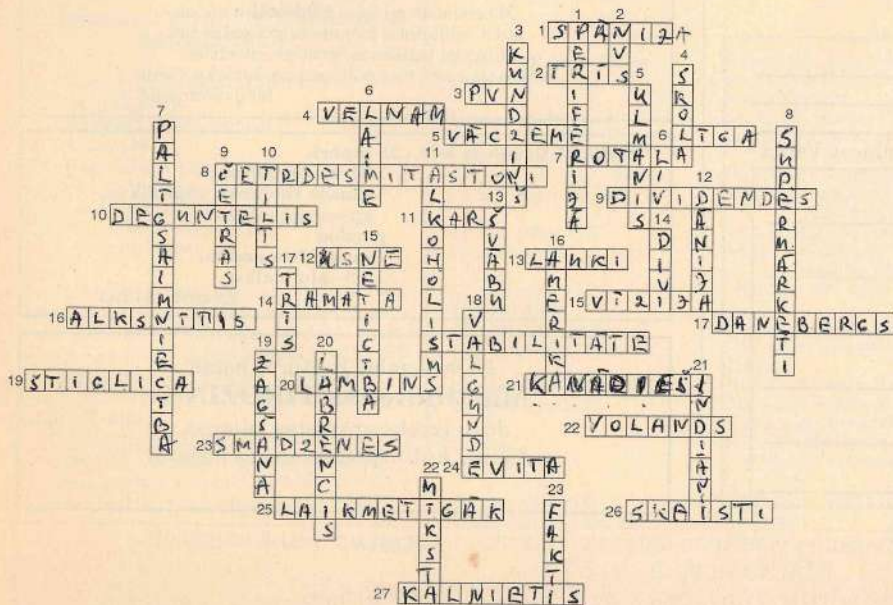
atsevišķā notikumā vai atgadījumā. Dažas no šīm parunām, kā, piemēram, "Taisās kā Midēga un danci" - jau sen un tālu pazistama ārpus novada robežām. Klibais skroderis Midēga nav varējis iesākt danci un palicis populārs uz paaudžu paaudzēm visiem tiem, kas uz kādu darbu nevar vien sataisīties. Tādas pašas vēl populāras parunas: "Raujas kā pie Dukša līnu mārka", "Izputēja kā Kuķa grūsle", "Krauj kā Kūžam pluncas", Šis tev mācis vecam kuilim maisu plēst".

Tipiskas mazsalaciešu palamas ir "terzele" - nekārtīgs, neveikls, "nūžala" - nerunīgs, "kokpiepe" - skopulis, "tūla" - nesekmis, neveikls, "tentere" - uz vietas nevaldīgs, "ķopa" - neuzvedīgs, "gnīda" - slīpīks, skopulis, "skutele" - kašķīgs, "molja" - netīrīgs, nekārtīgs.

Diezgan tipiski ir arī novada māju vārdi, starp kuriem liels vairums līvu, kā Nuķis, Nurmika, Kulpis, Lapis, Nikucis, Jānismaēš un citi, bet ir arī tīri latviski, kā Saprāša, Rauska, Diksis, Šķoba un tā tālāk. Jāatzīmē, ka mājas vārds netiek lietots daudzskaitlī, kā citur Latvijā, bet vienskaitlī. Ja arī dzird runājam par Jējiem vai Alkšņiem, tad ar tiem jāsaprot vairāku māju: Lejas-, Kalna-, Vecais-, Jaunais-, Liel-, Maz-, un citi.

Protams, vēl varētu piezīmēt, ka arī daudzus lietvārdus, piemēram, mazo upiņu nosaukumus, atstājus abas valodas: gan latgaļu - Aurupite, Nātrne, Dambjupite. Nobeigumā jāaska, arī pašā novada nosaukumā sastopams gan latviskais, gan līviskais, jo vārds "Salaca" ir mantojums no līviem. Vārds "Mazsalaca" novadam dots, lai to atšķirtu no citām Salacām - "Lielās", "Vecās", "Jaunās", kādas pastāvēja līdz novadu pārdēvēšanai 1925. gadā. Savu "mazās" nosaukumu Mazsalaca, liekas, būs dabūjusi no Salacas upes, kas pie pilsētas nav tik spēcīga un plaša kā lejup Staiceles un pie Salacgrīvas.

Atis Sloka

KONKURSS

Ar gudru galvu var visu!

Noslēgusies arī konkursa 3. kārtā. Apsveicam uzvarētājus un pateicamies par ieteikumiem un aizrādījumiem konkursa veidošanā! Iespēju robežās, protams, ņemam tos vērā, taču izpilde bieži vien nav atkarīga tikai no redakcijas paveiktā. Vēl savu roku pieliek arī datortālrunis un tipogrāfija, tā kā rezultāts nereti atšķiras no plānotā.

Konkursa 3. kārtas pareizās atbildes:

- Stateniski. 1. Supernotikums. 2. Meldermeitiņa. Limeniski. 1. Eksāmenu. 2. Pudele. 3. Epilogs. 4. Lieldienas. 5. Izgrieztai. 6. Pensionāru. 7. Stokholms. 8. Lattelekom. 9. Aivis. 10. Uzdrīkstēties. 11. Ludiņa. 12. Kultūrnamīņš. 13. Testamā.

Konkursa 3. kārtas rezultāti:

Maksimālo punktu skaitu - 68 p. - ieguvuši:

D. Valdmane, T. Āboltiņš, I. Čukurs, I. Podziņa, E. Āboltiņa, G. Reinvalde, A. Volksons, V. Meikule, A. Grāvelsiņa, D. Majore, A. Antone, L. Kaže, K. Zariņa, V. Šmite, I. Budule, A. Ābeltiņš;

- 67 p. ieguvus V. Kampus;

- nemainīgs punktu skaits - 53 p. - A. Smiteni un L. Skujiņai;

- tāpat arī 23 p. - S. Lukjanovai.

Labu veiksmi konkursa 4. kārtā un turpmāk!

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Horizontāli.

1. Kur tagad dzīvo Ata Slokas bērniņas draugs? 2. Cik gadi pagājuši kopš itkā nodibināta k/s "Salaca" Vecatē? 3. Kā sauc tos 18%, ko atskaita kases aparāts? 4. Kam kundze no Somijas atvadoties papildšķināja pa vaigu? 5. Kur koncertēja un atpūtās Mazsalacas bērnu mūzikas skolas jaunie audzēkņi? 6. Meitene, kuras divi brāļi darbojas kādreizējā Mazsalacas vidusskolas pūtēju orķestrī? 7. Kā sauc Mazsalacas mākslas skolas izstādi, kura 1996. gada 15. novembrī tika atklāta Česu izstāžu namā? 8. Cik darbinieki pagājušajā gadā strādāja SIA "Stellers"? 9. Kas būs k/s "Salaca", ja Valmieras Piena kombināts strādās ar pelņu? 10. Kas stiepās arvien garāks un garāks pretim saulei un gaismai? 11. Kas atstāja uz jūtīgo mākslinieku smagu iespaidu? 12. Nežāle, ko prātīgs cilvēks no zaļas nastas izēd pašu pirms? 13. Vieta pēc kuras ilgojas aktīve, kuras bērniņa pagājuši Mazsalacas apskatu apskatu? 14. Kas sniedza informāciju par nometni "Siseņi - 2"? 15. Ata Slokas dzejolis. 16. Kas pēc gadiem iedods 200 m³ no ha skais-tas koksnes? 17. Kas savā uzrunā teica, ka ceļš uz karavīru kapiem neaizaugs? 18. Kas, pēc Andra Šķēles domām, vajadzīgs? 19. Kā m ā k s l a s skolu 1913. gadā pabeidza Pēteris Kundziņš? 20. Skolo-

tājs, pie kura kāds mūsu novadnieks mācījās Pēterburgā? 21. Kas teikuši, ka pie viņiem rakstot par to, ka vilciens nogājis no slieķēm, nevis, ka pienācis laiks? 22. Kas, tā vien šķiet, plosās Latvijā jau labu laiku? 23. Kas pārkaratojas vissmagāk? 24. Skolniece, kas ievēlta skolas skolēnu padome? 25. Kā, pēc kādas žurnālistes domām, būs, ja cilvēki cits citu izceps un apēdīs? 26. Izsauciens, kas skanēja Skaņākalnā ik uz soļa, kad tur viesojās ciemiņi no Somijas? 27. Dzejnieks, kas veļtīgs dzejoli Nelījai Nurmikai.

Vertikāli.

1. Kur valda klusums? 2. Valstis, kuras Latvijā 1995. gadā apsteidza algu ziņa. 3. Mākslinieks, kurš daudz zīmējis mākonainus debesskrāpjus. 4. Kas tieši pamudināja slaveno aktīvi no Mazsalacas puses kļūt par aktīvi? 5. Kas teicis: "Griezsimies pret sauli, tad ēnas paliks aiz muguras"? 6. Kas ir tas burvju vārds, kas liek mums maldīties tukšumā un dienas senās? 7. Kas vēl joprojām nav Mazsalacas vidusskolai? 8. Kā sauc Vācijā populārus universālveikalus? 9. Cik mūsu novada piensaimnieku biedrības? 10. Karļa Kalnieša dzejolis. 11. "Acu slimība". 12. Kur 1995. gada vasarā bija Mazsalacas mākslas skolas darbi? 13. Kāds dialekts vāciešiem ir apmēram tāds pats, kā latviešiem latgaļu? 14. Cik gatavi koka dinozauri atvesti no Rīgas uz Mazsalacu? 15. Kas traucē k/s "Salaca"? 16. Valsts, kura gadā izmaina tikai kādus divus pantu likuma? 17. Cik minūšu laikā pazuda kāds piensaimniecības pārvaldnieks, uzzinājis, ka zvana no "kaut kādas avīzes"? 18. Kas pavāru dienas nometne "Siseņi - 2", mācīja cept tortes un picas? 19. Kas tagad, pēc kādas žurnālistes domām, kļuvusi par dažu smalku cilvēku privilēģiju? 20. Kā vēl sauc Ugunsdienu? 21. Kas mēs kļūsim nākotnē, ja nesargāsim tirgu no ārvalstu produkcijas? 22. Kāda būs ziema, ja ap Mīķeļiem list lietus? 23. Kas jāiegaumē, lasot "Salacas Vārdu"? 24. Skolo-

9. NOVEMBRĪ MAZSALACAS KAPSĒTĀ MIRUŠO PIEMIŅAS DIENA

PIRMS 60 GADIEM DZIMTENES DIEVNAMAM

Mazsalacas baznīcas un kapsētas kapitālremontam, izveidošanai un izdaiļošanai iemaksājuši:

16. maijā: no Mazsalacas Kurpniekiem - Gustavs Krumholcs - Ls 5, no Milišiem - Pēteris Ungurs - Ls 3; no Kulpjiem - Arnolds Ešmits - Ls 10; Vera Ešmits - Ls 1; Alvina Vimba - Ls 1; Adams Puriņš - Ls 1; no Šķesteriem - Jānis Pētersons - Ls 3; no Antiņiem - Antons Mincis - Ls 2; no Vitoliņiem - Eduards Mellups - Ls 2; no Lušiem - Ernests Lūsis - Ls 1; no Ošeniekiem - Krišjānis Jurka - Ls 2; no Dārzniekiem - Jekabs Lielbārdis - Ls 3; no Katliņiem - Karlis Nurmiks - Ls 1; Krišjānis Bērziņš - Ls 1; no Krustkalējiem - Oto Salmiņš - Ls 3; no Skujām - Kārlis Skujiņš - Ls 5; Jānis Kangars - Ls 2; no Silarājiem - Adams Kūla - Ls 3; no Dzintariem - Jānis Dzintars - Ls 2; KOPĀ - Ls 51.

17. maijā: no Skaņkalnes Ķirelēm - Jānis Bitmanis - Ls 5; no Jaunbomjiem - Karlis Mitāns - Ls 5; no Bomjiem - Hugo Mitāns - Ls 2; Elga Mitāns - Ls 2; Harijs Mitāns - Ls 4; no Kalnmeirēniem - Aleksandrs Morozovs - Ls 5; no Mazsalacas Oliņiem - Kārlis Rusmanis - Ls 5; no Ozolniekiem - Kārlis Putniņš - Ls 5; no Kļaviņiem - Krišs Spīgeris - Ls 5; Ernests Eglītis - Ls 1; no Mazsalacas muižas - Eduards Mincis - Ls 3; no Mazsalacas 4. iec. mežniecības - Tenis Brants - Ls 5; no Priedainēm - Jānis Spīgeris - Ls 3; Kristīne Bundža - Ls 1; no Aizupēm - Marta Bošvekters - Ls 1; Jānis Bošvekters - Ls 1; Aina Bošvekters - Ls 1; Amālija Brants - Ls 1; Pēteris Ozols - Ls 0,50; Antons Runcis - Ls 2; no Skaņkalnes Plūmēm Zelma Majors - Ls 1; KOPĀ - Ls 56,50

18. maijā no Mazsalacas pilsētas - Anna Ore - Ls 3.

19. jūnijā: no Mazsalacas Liepiņām - Marija Lūsis - Ls 1,50; no Mazsalacas Dožiem - Klešmits - Ls 20; no Rīgas - Adeline Piešiņa - Ls 10; no Rīgas - Kārlis Valtenbergs - Ls 25; KOPĀ - 56,50.

"Rujienas Vēstnesis" Nr. 239 1936. g.

LĪDZJŪTĪBA

Kas var zvaigznes izskaitīt?
Kas mēnesi aiztecēt?
Kas var manu dvēselīti
Pie Dieviņa aizrunāt.

(L.t.dz.)

Izsaku dziļu līdzjūtību Elmāram Ģendertam ar
tantes Elzas Bankovskas aiziešanu viņāsaule.
Kaimiņiene Lilija.

Vārds, uzvārds _____

Adrese, tālr. _____

Vēlos savu sludinājumu ievietot "Salacas Vārdā"

Reklāmas, paziņojuma, apsveikuma
vai sludinājuma teksts

AIZGĀJUŠOS DRAUGUS PIEMINOT

Šī gada rudens jau iet uz beigām. Vairums koku ir atbrivojušies no dzeltējušām lapām. Vienīgi pilādzu sarkanums dažviet manāms pie kailajiem zariem. Gājputnu klaigas, tiem dodoties dienvidu virzienā, ir pārskrējušas Mazsalacas novadu. Strauji tuvojas ziema, kas drīz vien ar savu baltumu pārsegs zemi.

Ir pienācis, kā mūsu tautā saka, veļu laiks. Daudzviet Latvijā kapsētās ir notikuši mirušo piemiņas svētki ar sveču dedzināšanu. Pie mums, Mazsalacas kapos, aizgājušo piemiņai veltītais svētkis arī nu tikpat kā klāt. Sestdien, 9. novembrī, pulksten 15⁰⁰ pulcesimies kapsētā, lai pieminētu savus mūžībā aizgājušos draugus.

Mūsu kapos sveču vakars notiek zīmīgā laikā. Vēl pēc pāris dienām ir 11. novembris - par Latviju kritušo Varoņu piemiņas diena.

Mēs pieminēsim vispirms katrs savus mūžības ceļos aizgājušos draugus. Kopīgi dziedāsim iemīļoto dziesmu: "Gaisī tālēs mūsu mīlie draugi, kad pienāk stunda pēdējā." Viņiem visiem - tiem, kas tagad mīt viņsaule, - ir bijuši un daudzām arī tagad vēl ir draugi. Neaizmirsīsim viņus!

Bet tani pat dienā lai kopīgi atceramies un godinām arī savus Varoņus. Bez varonības un bez varoņiem taču nebūtu dzimusi mūsu valsts - Latvija - zeme, no kuras mēs visi esam izauguši un kur savulaik arī atradīsim savu dusas vietu. Ipaši tani dienā pieminēsim Mazsalacas kapos apglabātos Lāčplēša ordeņa kavalierus. Viņu ir vismaz desmit. Un ar zināmu lepnumu varam paši sev jautāt - kur gan citur vēl Latvijā ir vienkopus tik daudz varonības? Smelsim sev dvēseles apēkus tagadnei un nākotnei, kopīgi dziedot, ar dziesmas - lūgšanas vārdiem: "Mūsu tevu stiprais Dievs, dzirdi tautas balsi, dzirdi!"

Savās garīgajās pārdomās sveču laika gaisotnē pievērsīsimies arī Svētajiem Rakstiem. Šoreiz nepaiesim garām gudrā Salamana rakstītajiem vārdiem: "Visu Dievs savā laikā jauki iekārtojis, pat arī mūžību. Viņš ir līcis cilvēku sirdis." Mūžība. Tā ir visdārgākā dāvana, ko Dievs mums ir devis. Tīcība mūžībai. Kas būtu cilvēks bez tās? Ja mēs neticētu mūžībai, mūžīgai dzīvei pēc laicīgās nāves, kas tad mēs būtu? Dzīvnieki vai bezdvēseles roboti? Katrā ziņā - tad jau nebūtu pēc kā censties, sapņot vai ilgoties! Visas bezgala skaistās dzīves iznākums un rezultāts tikai pišu sauja? Pašās beigās - niecīgs pārpalikums - ķīmisko elementu kilogrami. Un viss? Par laimi, tas šoreiz ir absurds! Cilvēks uz šīs mīļās zemes ir Dieva radījums. Viņš sastāv no mirstīgas miesas un nemirstīgas dvēseles. Bet dvēselē vai sirdī kā vislielāko dārgumu glabāsim mūžības domu! Vienīgi tā mūs aizvedīs līdz katra kristieša gala mērķim - mūžīgajai dzīvei. Ik viena cilvēka dvēsele, kādreiz, gan dziļi apslēptas, bet tomēr mājā ilgās pēc mūžības. Neapslāpēsim tās! Ar Dieva palīgu stiprināsim tās!

Bet uz Mazsalacas kapsētu 9. novembrī dosimies ar mīlestību sirdis! Ar mīlestību pret saviem aizmigušajiem draugiem un ar mīlestību dzīvajai starpā. Ķildas un nemiers lai paliek ārpus kapsētas vārtiem. Tad varbūt pēc sveču aizdegšanas mēs atgriezīsimies mājās nedaudz skaidrāki, labāki. Padomāsim ne vien par mirušajiem, bet arī par dzīvajiem - saviem līdzcīvēkiem. Ari Kristus vairāk domāja par dzīvajiem. Viņš ir sacījis: "Esmu nācis, lai tiem būtu dzīvība..."

Jānis Vasks,
Mazsalacas sv. Annas ev. lut.
draudzes mācītājs

SLUDINĀJUMI

Dievkalpojumi

Mazsalacas sv. Annas ev. lut. baznīcā
notiek katra mēneša 2. un 4. svētdienā
Mācītājs Jānis Vasks (tel. 8 - 240 - 50523 Limbaži)

Mazsalacas kapos 9. novembrī no plkst. 15.00
SVEČĪŠU VAKARĀ
savus pakalpojumus sniedz fotogrāfs
(tel. 51711)

Mazsalacas pilsētas bibliotēka aicina
atdot bibliotēkā paņemtās grāmatas tos,
kuriem lasīšanas termiņš izbeidzies!
Nākošajā reizē tiks publicēti parādnieku vārdi.
Maija Reinvald

"Stellers" Baznīcas ielā - 28 iepērk
bērzu zāgbaļķus,
sausos skujuķoku zāgbaļķus,
apses zāgbaļķus
pārdod
saskaldītu malku,
arī šāļu malku
Zvanīt - 51263

12. novembrī Kultūras namā
Mārtiņdienas TIRDZIŅŠ.
Jūsu izvēlei grāmatas, gleznas,
adījumi, kultūrpreces, sporta apģērbi.

Reklāmas, paziņojuma vai sludinājuma veidlapas izgrieziet, aizpildiet, lieciet aploksnē un sūtiet:
Mazsalacā, a./k. 83.
Redaktore Nelda Irbe, Reģ. apl. nr. 1990 Tālrūnis 51176
Iespiests SIA "Lapa" Valmieras tipogrāfijā.